

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1020/2022
13.04.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Јасминке Станојевић, председника већа, Бисерке Живановић, Споменке Зарић, Јелице Бојанић Керкез и Драгане Миросављевић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији су пуномоћници Снежана Станковић Цонић, адвокат из ... и Славица Глишић Полић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије – Привредног суда у Ваљеву, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Ваљеву, ради накнаде имовинске штете, одлучујући о ревизији тужене, изјављеној против пресуде Вишег суда у Шапцу Гжрр1 325/2021 од 22.10.2021. године, на седници одржаној 13.04.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене, изјављеној против пресуде Вишег суда у Шапцу Гжрр1 325/2021 од 22.10.2021. године, као изузетно дозвољеној.

ДЕЛИМИЧНО СЕ УСВАЈА ревизија тужене и **ПРЕИНАЧУЈУ** пресуда Вишег суда у Шапцу Гжрр1 325/2021 од 22.10.2021. године у делу првог става изреке и пресуда Основног суда у Лозници Прр1 565/19 од 20.05.2021. године у делу првог става изреке, тако што **СЕ ОДБИЈА** захтев којим је тужилца тражила накнаду материјалне штете, изазване повредом права на суђење у разумном року у поступку стечаја Ст 50/2010 који се води пред Привредним судом у Ваљеву, у износу од 40.779,00 динара.

У преосталом делу ревизија тужене, изјављена против пресуде Вишег суда у Шапцу Гжрр1 325/2021 од 22.10.2021. године, **ОДБИЈА СЕ** као неоснована.

ОДБИЈАЈУ СЕ захтеви тужилце и тужене за накнаду трошкова поступка по ревизији.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лозници Прр1 565/19 од 20.05.2021. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужилце и обавезана тужена да тужилци на име накнаде материјалне штете изазване повредом права на суђење у разумном року исплати износе ненаплаћеног потраживања у поступку стечаја Ст 50/2010, који се води пред Привредним судом у Ваљеву, у укупном износу од 174.563,00 динара, и то износ од 68.792,00 динара на име ненамиреног главног дуга у четвртном исплатном реду износ

од 105.771,00 динара на име обрачунате камате, док је захтев тужиље у делу потраживања којим је тражила да се обавезе тужена да тужиљи исплати законску затезну камату на досуђени износ од 174.563,00 динара почев од 02.10.2009. године до коначне исплате одбијен. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиљи на име трошкова поступка исплати износ од 48.000,00 динара са законском затезном каматом на овај износ почев од дана извршности пресуде до коначне исплате, док је захтев тужиље преко досуђеног до трошковником траженог износа од укупно 75.000,00 динара одбијен.

Пресудом Вишег суда у Шапцу Гжрр1 325/2021 од 22.10.2021. године, ставом првим изреке, одбијене су као неосноване жалбе тужиље и тужене и првостепена пресуда у ставу првом изреке и усвајајућем делу става другог изреке потврђена. Ставом другим изреке, одбијени су као неосновани захтеви тужиље и тужене за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној, применом члана 404. ЗПП.

Тужиља је поднела одговор на ревизију.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11 ... 18/20), Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене, ради уједначавања судске праксе по питању правног дејства одлуке Уставног суда на поступке извршења на основу извршне исправе донете применом неуставног прописа. Наводи ревизије којима се оспорава висина штете, у коју је урачуната и законска затезна камата обрачуната конформном методом, по оцени Врховног касационог суда оправдава одлучивање о изјављеној ревизији ради уједначавања судске праксе, у светлу правног схватања о спровођењу извршења на основу извршне исправе донете применом неуставног прописа утврђеног на седници Грађанског одељења овог суда од 02.04.2013. године (образложење верификовано 18.04.2013. године), чија је примена у овом случају могућа по аналогији (стечај је по својој природи, институт колективног намирења поверилаца генералним извршењем на имовини стечајног дужника). Из тог разлога, на основу члана 404. став 2. ЗПП, одлучено је као у ставу првом изреке.

Испитујући побијану пресуду применом члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужене делимично основана.

У поступку доношења побијане пресуде нема битне повреде из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, правноснажним решењем Привредног суда у Ваљеву Р4 Ст бр. 31/2018 од 15.03.2018. године усвојен приговор подносиоца предлога тужиље АА и утврђено да је у поступку стечаја ХК „Вискоза“ ад „Свила“ доо из Лознице, који се води пред Привредним судом у Ваљеву под бројем Ст 50/2010, повређено право подносиоца на суђење у разумном року и наложено је стечајном судији да у року од четири месеца од дана пријема решења предузме све мере и радње које су потребне ради уновчавања имовине стечајног дужника ХК „Вискоза“ ад Свила доо и да о предузетим мерама обавести председника суда у року од 30 дана. Стечајни

поступак покренут је 19.06.2009. године. Закључком о листи потраживања Трговинског суда у Ваљеву Ст 16/09 од 02.10.2009. године, у четвртном исплатном реду под редним бројем ... утврђено је потраживање овде тужиље у износу од 174.563,00 динара. На основу збирног извештаја Привредног суда у Ваљеву од 09.04.2021. године, утврђено је да ненамирено потраживање тужиље пре прерачуна односно обрачуната камате конфорном методом износи укупно 174.563,00 динара, од чега је главни дуг 68.792,00 динара и камата 105.771,00 динара. Тужиља у стечајном поступку није наплатила своје потраживање. Затезна камата до дана отварања поступка стечаја обрачуната на главни дуг применом простог интересног рачуна износи 64.992,00 динара, а укупно новчано потраживање тужиље након таквог обрачуна затезне камате износи 133.784,00 динара.

На овако утврђено чињенично стање, нижестепени судови су о праву тужиље на накнаду материјалне штете, проузроковане повредом права на суђење у разумном року и одговорности тужене за тако насталу штету одлучили правилном применом члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року.

Тужена одговара за штету када тужиља, бивши запослени код стечајног дужника - привредног друштва са већинским друштвеним или државним капиталом, без своје кривице није наплатио своје новчано потраживање из радног односа, а правноснажним решењем је утврђено да му је у том поступку повређено право на суђење у разумном року. Наводи ревизије да стечајни поступак није окончан и да ће тужиља своје новчано потраживање намирити у том поступку, нису од утицаја на правилност одлуке у овом спору. Утврђеном повредом права на суђење у разумном року тужиља је стекао право да захтева од тужене накнаду материјалне штете у висини ненаплаћеног потраживања у стечајном поступку, без обзира на то што стечајни поступак још увек није окончан. Исплатом накнаде штете, тужена ступа у стечајни поступак на место тужиље, и у том поступку може наплатити своје потраживање у висини исплаћене накнаде материјалне штете.

Међутим, по оцени Врховног касационог суда, основани су наводи ревизије о погрешној примени материјалног права при одређивању висине штете.

Закључком стечајног суда Ст 16/09 од 02.10.2009. године тужиљи је признато потраживање у одређеном новчаном износу у који је урачуната и приписана главници законска затезна камата, обрачуната до дана отварања стечајног поступка. Обрачун законске затезне камате извршен је применом одредбе члана 3. став 1. Закона о висини стопе затезне камате („Службени лист СРЈ“, број 9/01), важећег увреме доношења означеног закључка. Том одредбом било је прописано да се обрачун дуга увећаног за затезну камату врши тако да се фиксна стопа од 0,5% множи износом главног дуга увећаног за камату по стопи из члана 2. тачка 1. тог закона, применом конформне методе.

Одлуком Уставног суда Уз 82/2009 од 12.07.2012. године, објављеном у „Службеном гласнику Републике Србије“, број 73 од 27.07.2012. године, утврђено је да одредба члана 3. став 1. Закона о висини стопе затезне камате („Службени лист СРЈ“ број 9/01) у делу који гласи: „применом конформне методе“, није у сагласности са Уставом. Након објављивања ове одлуке, у стечајном поступку је применом пропорционалне методе (прост интересни рачун) обрачуната законска затезна камата на износ главног дуга стечајног дужника и утврђена њена висина у износу од 64.992,00 динара.

Првостепени суд је досудио тужиљи накнаду штете у износу утврђеном закључком стечајног суда од 02.10.2009. године. По становишту тог суда, имајући у виду садржину одредбе члана 60. Закона о Уставном суду, означена одлука Уставног суда не може се примењивати ретроактивно - на односе који су настали и правноснажно решени пре дана њеног објављивања, а у конкретном случају протекао је и рок прописан чланом 61. тог закона (за измену коначног и правноснажног појединачног акта донетог на основу неуставног прописа).

Другостепени суд је одбио жалбу тужене, али у образложењу донете пресуде није посебно ценио њене наводе да је потраживање тужиље, признато закључком стечајног суда од 02.10.2009. године, било нужно кориговати у делу обрачунате законске затезне камате у складу са одлуком Уставног суда (прерачунат је применом простог интересног рачуна) и чланом 60. став 3. Закона о Уставном суду.

Изложено правно становиште првостепеног суда, чију исправност другостепени суд није ценио када је одлучивао о жалби тужене, по схватању Врховног касационог суда није правилно.

Одредбом члана 60. став 3. Закона о Уставном суду прописано је да се извршење правноснажних појединачних аката, донетих на основу прописа који се више не могу примењивати, не може ни дозволити ни спровести, а ако је извршење започето, обуставиће се. У конкретном случају, Уставни суд није одредио начин отклањања последица насталих применом неуставне одредбе о начину обрачуна затезне камате применом конформне методе.

Обрачун камате конформном методом практично представља обрачун камате иа камату. То је супротно начелу забране анатоцизма, садржаном у члану 279. став 1. Закона о облигационим односима и суштини законске затезне камате која се од претпостављене штете претвара у новчану казну, чија висина знатно премашује претрепљену стварну штету, што није дозвољено.

Одредбе о затезној камати су императивне природе, што значи да се код принудне наплате по службеној дужности примењује каматна стопа прописана законом за цео период у коме се камата обрачунава. У ситуацији када је главници приписана затезна камата, обрачуната по методи која је проглашена неуставном, нужно је по службеној дужности извршити разграничење и поново обрачунати камату применом методе простог интересног рачуна.

У конкретном случају то је и учињено у поступку стечаја и новим обрачуном утврђена укупна висина тужиљиног потраживања од 133.784,00 динара - главни дуг од 68.792,00 динара и затезна камата од 64.992,00 динара.

Имајући изложено у виду, Врховни касациони суд је делимично усвојио ревизију тужене и преиначио пресуде нижестепених судова, тако што је одбио захтев за износ од 40.779,00 динара - разлика између затезне камате обрачунате до дана отварања стечајног поступка применом конформне методе и затезне камате обрачунате до истог дана применом методе простог интересног рачуна и приписане главници, те применом члана 416. став 1. ЗПП одлучио као у ставу другом изреке.

У преосталом делу ревизија тужене није основана, због чега је у смислу члана 414. став 1. ЗПП одлучено као у ставу трећем изреке.

Одлука о захтевима тужиље и тужене за накнаду трошкова поступка по ревизији, садржана у четвртом ставу изреке, донета је применом члана 165. став 1. и 2. ЗПП у вези са чланом 153. став 2. истог закона, имајући у виду делимичан успех тужене у поступку по овом ванредном правном леку, као и то да састав одговора на ревизију није био нужан за вођење овог поступка.

**Председник већа - судија
Јасминка Станојевић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић